

ТОРГОВЕЛЬНЕ ТА ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО МІЖ УКРАЇНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ¹

(2014 – 2015 роки)

ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ ТА ПОСЛУГАМИ²

**Зовнішня торгівля товарами та послугами України
з країнами світу, в тому числі з Європейським Союзом у 2004 – 2015 роках**

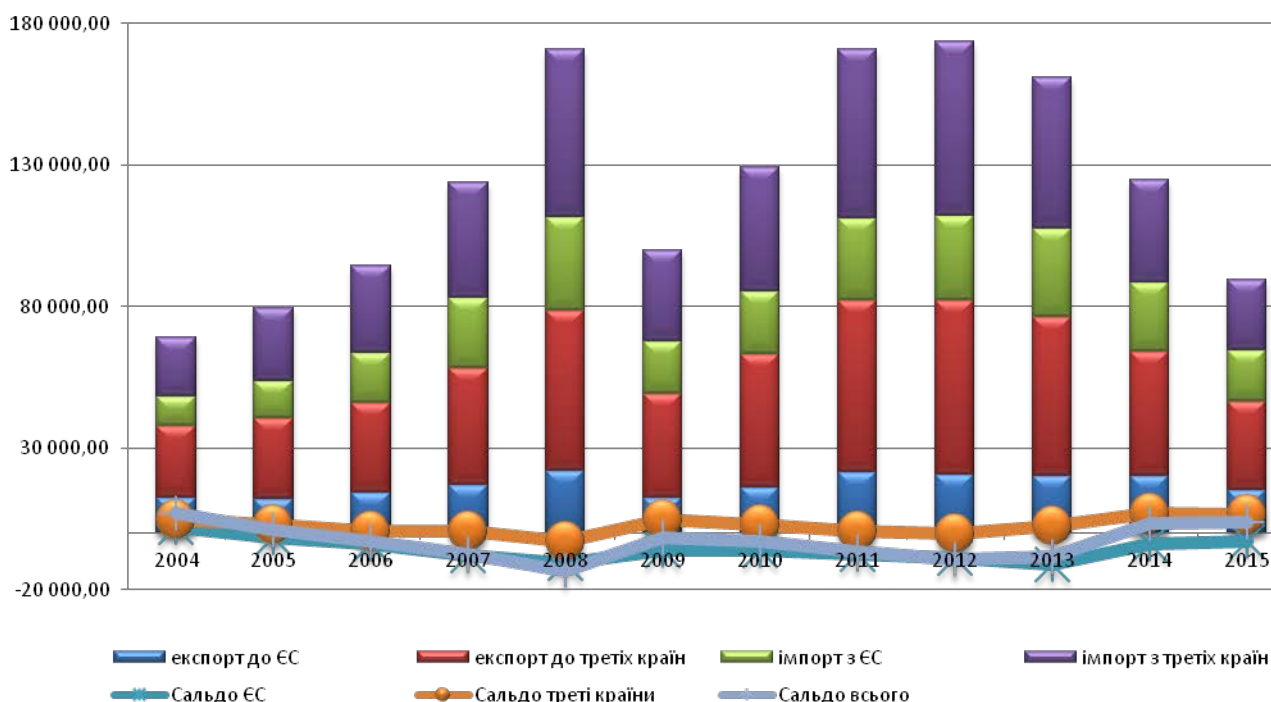
Таблиця 1
(млн.дол.США)

(згідно з даними Держстату)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹
ЗТО всього	68 978,9	79 434,6	94 627,2	123 933,7	170 476,3	99 900,7	129 377,6	171 044,2	173 701,7	160 728,8	124 857,4	89 231,3
у т.ч. з ЄС	23 011,1	25 490,3	32 348,0	41 711,3	54 898,9	30 954,5	38 373,3	50 726,4	50 703,9	51 560,0	44 590,7	33 243,0
<i>Питома вага ЄС</i>	33,4%	32,1%	34,2%	33,7%	32,2%	31,0%	29,7%	29,7%	29,20%	32,1%	35,7%	37,3%
Експорт всього	37 974,0	40 363,2	45 873,2	58 335,0	78 743,8	49 294,0	63 189,9	82 202,1	82 337,4	76 126,5	64 106,8	46 647,9
у т.ч. до ЄС	12 567,6	11 999,8	14 363,0	16 896,1	22 194,8	12 519,8	16 250,3	21 579,7	20 876,0	20 361,2	20 383,1	15 287,0
<i>Питома вага ЄС</i>	33,1%	29,7%	31,3%	29,0%	28,2%	25,4%	25,7%	26,3%	25,40%	26,7%	31,8%	32,8%
Імпорт всього	31 004,9	39 071,4	48 754,0	65 598,7	92 002,5	50 606,6	66 187,7	88 842,1	91 364,30	84 602,3	60 750,6	42 583,4
у т.ч. з ЄС	10 443,5	13 490,5	17 985,0	24 815,2	32 704,1	18 434,7	22 123,0	29 146,7	29 827,90	31 198,8	24 207,6	17 956,0
<i>Питома вага ЄС</i>	33,7%	34,5%	36,9%	37,8%	35,5%	36,4%	33,4%	32,8%	32,6%	36,9%	39,8%	42,2%
Сальдо всього	6 969,1	1 291,8	-2 880,8	-7 263,7	-13 258,7	-1 312,6	-2 997,7	-6 640,0	-9 026,90	-8 475,8	3 356,2	4 064,5
у т.ч. з ЄС	2 124,1	-1 490,7	-3 622,0	-7 919,1	-10 509,3	-5 914,9	-5 872,7	-7 566,9	-8 951,80	-10 837,6	-3 824,6	-2 669,0

(млн.дол.США)

Діаграма 1

Європейський Союз залишається одним із основних торговельних партнерів України з **питомою вагою торгівлі товарами та послугами 37,3%** від загального обсягу торгівлі України (у порівнянні з аналогічним періодом минулого року збільшилася на 1,6 відсоткові пункти (далі – в.п.)). Також нажаль констатується зниження обсягів торгівлі з державами-членами ЄС. Водночас, на фоні загального скорочення обсягів торгівлі України (на 28,5%), скорочення торгівлі з державами-членами ЄС відбулося на 25,4% (або на **11 347,7 млн.дол.США**).

Протягом 2015 року спостерігалася тенденція загального падіння обсягів експорту України до країн світу (на 27,2% або на **17 458,9 млн.дол.США**). В свою чергу, **обсяги експорту до ЄС зменшилися** на 25,0% (або на **5 096,1 млн.дол.США**) та склалися в обсязі **15 287,0 млн.дол.США**. При цьому, **питома вага експорту товарів та послуг до країн ЄС** у 2015 році збільшилася на 1,0 в. п. та склала **32,8%** від загального обсягу експорту товарів та послуг України.

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя.

² Для уникнення з 2013 року подвійного обліку загальні обсяги товарів та послуг розраховані за формулою: усього (товари і послуги) = товари + послуги - вартість послуг з переробки давальницької сировини, (вартість послуг з переробки давальницької сировини у січні-вересні 2014 року: в експорті - 459,8 млн.дол., в імпорті - 8,8 млн.дол.; у січні-вересні 2015 року: в експорті - 434,0 млн.дол., а в імпорті - 2,2 млн.дол.).

Також відбулося значне скорочення обсягів імпорту з ЄС у грошовому вимірі (на 25,8% або на **6 251,6 млн.дол.США**). Водночас, **питома вага імпорту з країн ЄС** за згаданий період збільшилася на 2,4 в. п. та склала **42,2%** від загального обсягу імпорту в Україну.

У двосторонній торгівлі між Україною та ЄС у 2015 році сальдо склалося **негативним** (- **2 669,0 млн.дол.США**) та зменшилося у порівнянні з 2014 роком на **1 155,6 млн.дол.США** (табл. 2).

Таблиця 2

**Зовнішня торгівля товарами та послугами України
з країнами світу, в тому числі з Європейським Союзом**

(згідно з даними Держстату)

	2014 рік	2015 рік	2015/2014	
			млн. дол.	%
ЗТО всього по Україні	124 857,4	89 231,3	-35 626,1	71,5
у т.ч. ЗТО з ЄС	44 590,7	33 243,0	-11 347,7	74,6
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>35,7%</i>	<i>37,3%</i>		
Експорт всього з України	64 106,8	46 647,9	-17 458,9	72,8
у т.ч. експорт до ЄС	20 383,1	15 287,0	-5 096,1	75,0
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>31,8%</i>	<i>32,8%</i>		
Імпорт всього до України	60 750,6	42 583,4	-18 167,2	70,1
у т.ч. імпорт з ЄС	24 207,6	17 956,0	-6 251,6	74,2
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>39,8%</i>	<i>42,2%</i>		
Сальдо всього по Україні	3 356,2	4 064,5	708,3	
у т.ч. з ЄС	-3 824,6	-2 669,0	1 155,6	

Основні торговельні партнери України:

Німеччина (18,0%), Польща (13,5%), Італія (9,3%), Угорщина (7,7%), Великобританія (6,4%), Нідерланди (4,8%), Франція (4,8%).

Основні країни-імпортери (український експорт):

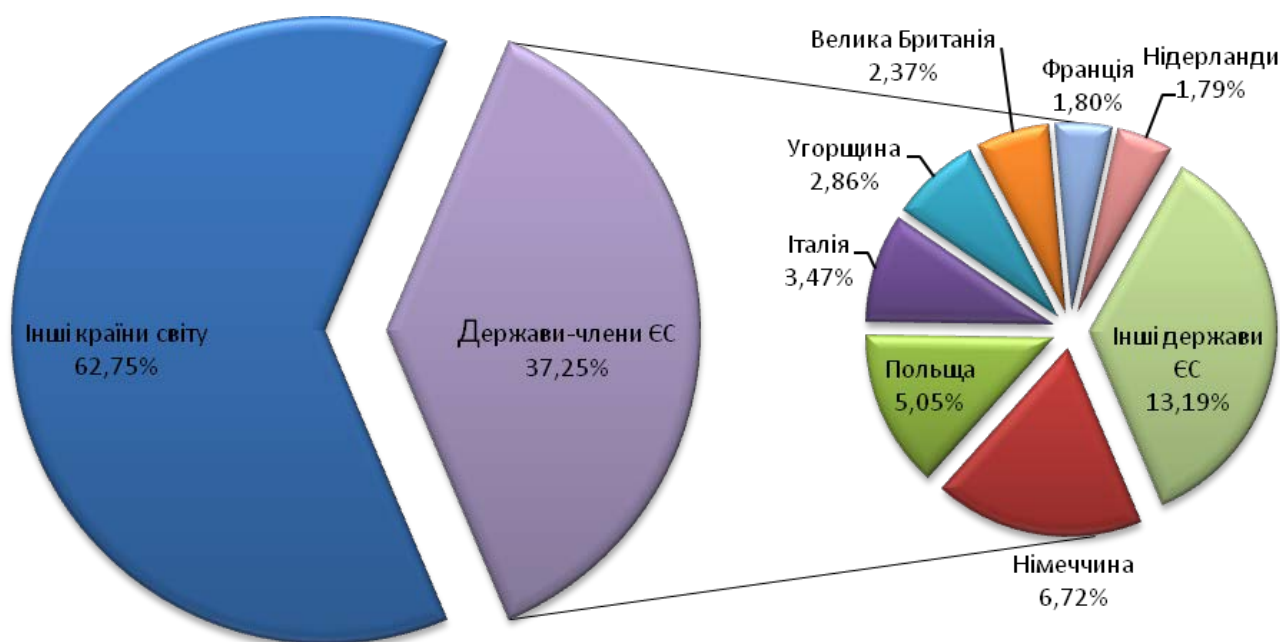
Італія (13,7%), Польща (13,6%), Німеччина (10,6%), Іспанія (7,0%), Нідерланди (6,6%), Угорщина (6,2%), Великобританія (5,8%), Франція (3,9%).

Основні країни-експортери (український імпорт):

Німеччина (24,4%), Польща (13,5%), Угорщина (8,9%), Великобританія (6,9%), Франція (5,6%), Італія (5,6%), Словаччина (3,5%), Нідерланди (3,3%).

Діаграма 2

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами та послугами України (2015 рік)

ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ³

У торгівлі товарами між Україною та ЄС також спостерігається скорочення. Так, обсяги торгівлі товарами у грошовому виразі скоротилися на 25,5% (або на **9 710,8 млн.дол.США**) та склалися в обсязі **28 361,2 млн.дол.США** (табл. 3). Водночас, **питома вага торгівлі товарами між Україною та ЄС у 2015 році збільшилася на 2,4 в. п.** та склала **37,5%** від загального обсягу торгівлі товарами України. При цьому:

обсяги експорту товарів у грошовому виразі скоротилися на 23,4% (або на **3 985,4 млн. дол. США**) та склалися в обсязі **13 017,5 млн.дол.США** (питома вага експорту товарів до країн ЄС за згаданий період збільшилася на 2,6 в. п. та склала **34,1%** від загального обсягу експорту товарів України);

обсяги імпорту товарів у грошовому виразі скоротилися на 27,2% (або на **5 725,4 млн. дол. США**) та склалися в обсязі **15 343,8 млн.дол.США** (питома вага імпорту товарів з країн ЄС за згаданий період збільшилася на 2,2 в. п. та склала **40,9%** від загального обсягу імпорту товарів в Україну).

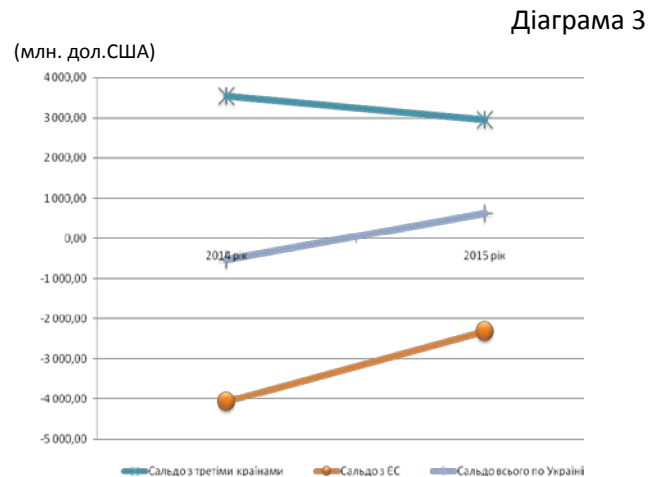
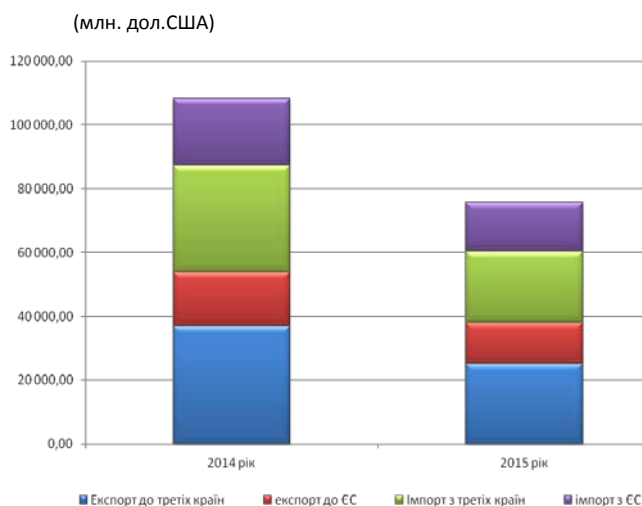
У двосторонній торгівлі товарами між Україною та ЄС у 2015 році сальдо склалося **негативним (- 2 326,3 млн.дол.США)** та у порівнянні з 2014 роком зменшилося на **1 739,9 млн.дол.США**.

Таблиця 3

Зовнішня торгівля товарами України з країнами світу, в тому числі з Європейським Союзом

(згідно з даними Держстату)

	2014 рік	2015 рік	2015/2014	
			млн. дол.	%
ЗТО всього по Україні	108 330,4	75 637,1	-32 693,3	69,8
у т.ч. ЗТО з ЄС	38 072,0	28 361,2	-9 710,8	74,5
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>35,1%</i>	<i>37,5%</i>		
Експорт всього з України	53 901,7	38 134,8	-15 766,9	70,7
у т.ч. експорт до ЄС	17 002,9	13 017,5	-3 985,4	76,6
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>31,5%</i>	<i>34,1%</i>		
Імпорт всього до України	54 428,7	37 502,3	-16 926,4	68,9
у т.ч. імпорт з ЄС	21 069,1	15 343,8	-5 725,4	72,8
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>38,7%</i>	<i>40,9%</i>		
Сальдо всього по Україні	-527,0	632,5	1 159,5	
у т.ч. з ЄС	-4 066,2	-2 326,3	1 739,9	

Основні торговельні партнери України за зазначений період:

Німеччина (18,4%), Польща (15,2%), Італія (10,4%), Угорщина (8,7%), Іспанія (5,2%), Франція (4,9%), Нідерланди (4,8%).

Основні країни-імпортери (український експорт до ЄС):

Італія (15,2%), Польща (15,2%), Німеччина (10,2%), Іспанія (8,0), Угорщина (7,0%), Нідерланди (7,0%).

Основні країни-експортери (імпорт з ЄС):

Німеччина (25,4%), Польща (15,1%), Угорщина (11,5%), Італія (6,4%), Франція (5,8%).

³ Зовнішня торгівля товарами враховує вартість давальницької сировини і готової продукції з неї, в яку включена вартість послуг по переробці.

Основні товарні групи українського експорту до країн ЄС
(2014 - 2015 роки)

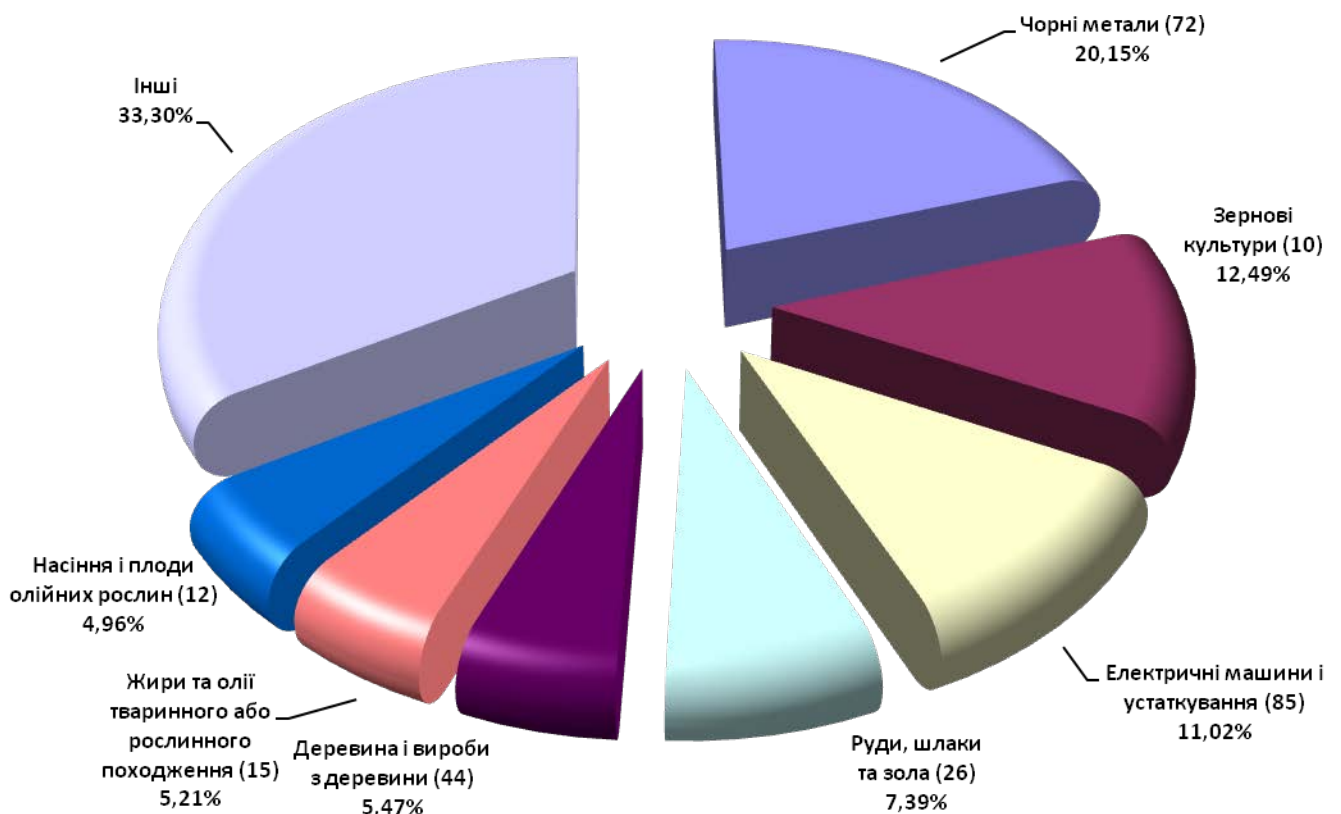
Таблиця 4

Назва (товарна група УКТЗЕД)	Обсяги експорту (млн.дол.США)		2015/ 2014,%	частка у торгівлі з ЄС,%	
	2014 рік	2015 рік		2014 рік	2015 рік
Чорні метали (72)	3 890,2	2 623,4	67,4	22,9	20,2
Зернові культури (10)	1 805,4	1 625,9	90,1	10,6	12,5
Електричні машини і устаткування (85)	1 649,5	1 434,1	86,9	9,7	11,0
Руди, шлаки та зола (26)	1 582,1	962,5	60,8	9,3	7,4
Деревина і вироби з деревини (44)	744,8	712,7	95,7	4,4	5,5
Жири та олії тваринного або рослинного походження (15)	793,0	678,3	85,5	4,7	5,2
Насіння і плоди олійних рослин (12)	919,0	645,3	70,2	5,4	5,0

Питома вага зазначених товарів у загальному обсязі експорту України до держав-членів ЄС у 2015 році склала 66,7% або 8 682,2 млн.дол.США.

Діаграма 4

Структура експорту товарів до країн ЄС (2015 рік)

Основні товарні групи українського імпорту з країн ЄС
(2014 - 2015 роки)

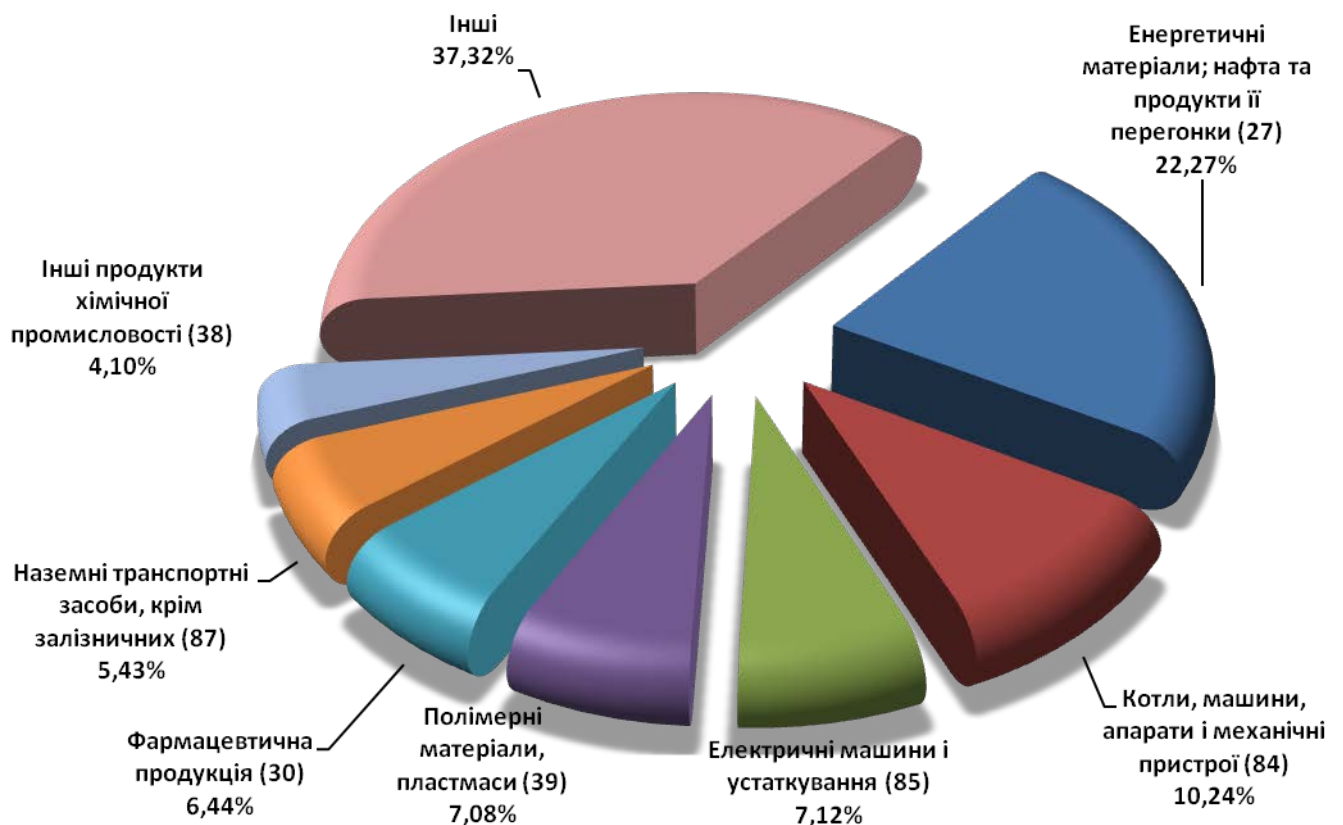
Таблиця 5

Назва (товарна група УКТЗЕД)	Обсяги імпорту (млн.дол.США)		2015/ 2014,%	частка у торгівлі з ЄС,%	
	2014 рік	2015 рік		2014 рік	2015 рік
Енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки (27)	3 793,0	3 416,6	90,1	18,0	22,3
Котли, машини, апарати і механічні пристрої (84)	2 277,9	1 570,9	69,0	10,8	10,2
Електричні машини і устаткування (85)	1 403,5	1 093,2	77,9	6,7	7,1
Полімерні матеріали, пластмаси (39)	1 470,4	1 086,1	73,9	7,0	7,1
Фармацевтична продукція (30)	1 826,8	988,9	54,1	8,7	6,4
Наземні транспортні засоби, крім залізничних (87)	1 198,8	833,5	69,5	5,7	5,4
Інші продукти хімічної промисловості (38)	639,9	628,7	98,3	3,0	4,1

Питома вага зазначених товарів у загальному обсязі імпорту з держав-членів ЄС за звітний період склала 62,7% або 9 617,9 млн.дол.США.

Діаграма 5

Структура імпорту товарів з країн ЄС (2015 рік)

ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ⁴

У торгівлі послугами також спостерігається скорочення. Обсяги торгівлі послугами у грошовому виразі скоротилися на 23,3% (або на **1 664,7 млн.дол.США**) та склалися в обсязі **5 475,7 млн.дол.США** (табл. 6). **Питома вага торгівлі послугами між Україною та ЄС у 2015 році зменшилася на 2,6 в.п. та склала 37,3%** від загального обсягу торгівлі послугами України. При цьому:

обсяги експорту послуг у грошовому виразі скоротилися на 28,4% (або на **1 132,5 млн.дол.США**) та склалися в обсязі **2 859,2 млн.дол. США.** (питома вага експорту послуг до країн ЄС зменшилася на 4,7 в. п. та склала **29,9%** від загального обсягу експорту послуг України);

обсяги імпорту послуг у грошовому виразі скоротилися на 16,9% (або на **532,2 млн.дол.США**) та склалися в обсязі **2 616,5 млн. дол. США.** (питома вага імпорту послуг з країн ЄС за згаданий період збільшилася на 1,5 в. п. та склала **50,9%** від загального обсягу імпорту послуг в Україну).

У двосторонній торгівлі між Україною та ЄС склалося **позитивне сальдо**, яке зменшилось у порівнянні з 2014 роком на **600,3 млн. дол. США** та склалося у розмірі **242,6 млн.дол.США**.

Таблиця 6

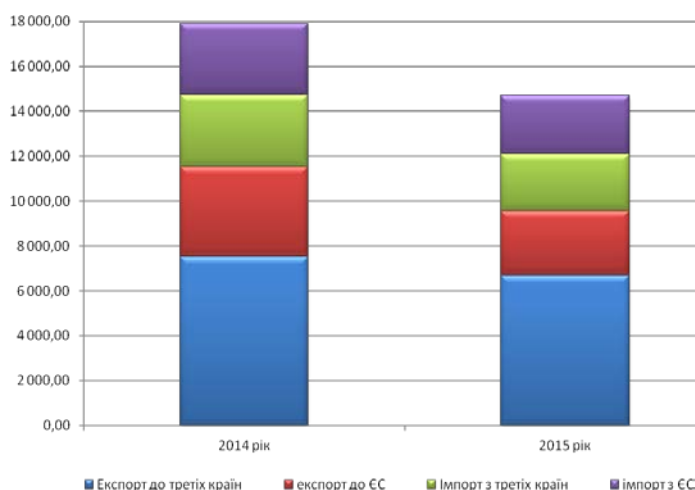
Зовнішня торгівля послугами України з країнами світу, в тому числі з Європейським Союзом

(згідно з даними Держстату)

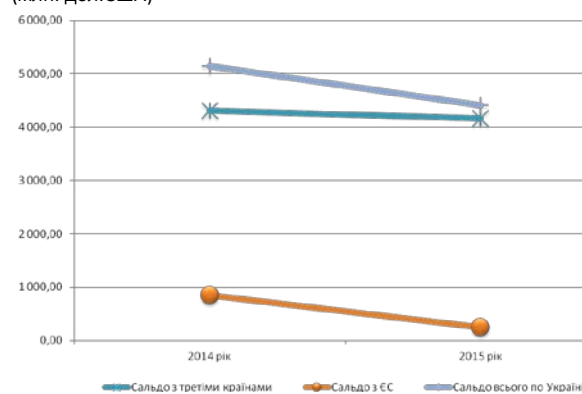
	2014 рік	2015 рік	2015/2014	
			млн. дол.	%
ЗТО всього по Україні	17 893,9	14 695,5	-3 198,4	82,1
у т.ч. ЗТО з ЄС	7 140,4	5 475,7	-1 664,7	76,7
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>39,9%</i>	<i>37,3%</i>		
Експорт всього з України	11 520,8	9 551,1	-1 969,7	82,9
у т.ч. експорт до ЄС	3 991,6	2 859,2	-1 132,5	71,6
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>34,6%</i>	<i>29,9%</i>		
Імпорт всього до України	6 373,1	5 144,4	-1 228,7	80,7
у т.ч. імпорт з ЄС	3 148,8	2 616,5	-532,2	83,1
<i>Питома вага у загальному обсязі</i>	<i>49,4%</i>	<i>50,9%</i>		
Сальдо всього по Україні	5 147,7	4 406,7	-741,0	
у т.ч. з ЄС	842,9	242,6	-600,3	

Діаграма 6

(млн. дол.США)

(млн. дол.США)

Основні торговельні партнери України за зазначений період:

Великобританія (21,8%), Німеччина (16,9%), Кіпр (9,6%), Польща (5,1%), Нідерланди (4,5), Австрія (4,3%), Франція (4,0%).

Основні країни-імпортери (український експорт до ЄС):

Великобританія (18,6%), Німеччина (15,6%), Кіпр (8,6%), Польща (6,3%), Австрія (5,0%).

Основні країни-експортери (імпорт з ЄС):

Великобританія (25,3%), Німеччина (18,4%), Кіпр (10,8%), Нідерланди (5,3%), Франція (4,3%).

⁴ З 2013 р. запроваджена нова методологія та система обліку у статистиці зовнішньої торгівлі послугами, яка враховує послуги з переробки давальницької сировини для реалізації за кордоном

ІНВЕСТИЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО (станом на 31.12.2015)

Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з країн - членів ЄС⁵

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в Україну на 31.12.2015, склав 43 371,4 млн.дол.США. При цьому, обсяг прямих іноземних інвестицій з країн-членів Європейського Союзу складає 33 042,5 млн.дол.США, що становить 76,2% від загального обсягу прямих іноземних інвестицій, здійснених країнами світу в українську економіку.

Таблиця 7

Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій в Україну, в тому числі з ЄС

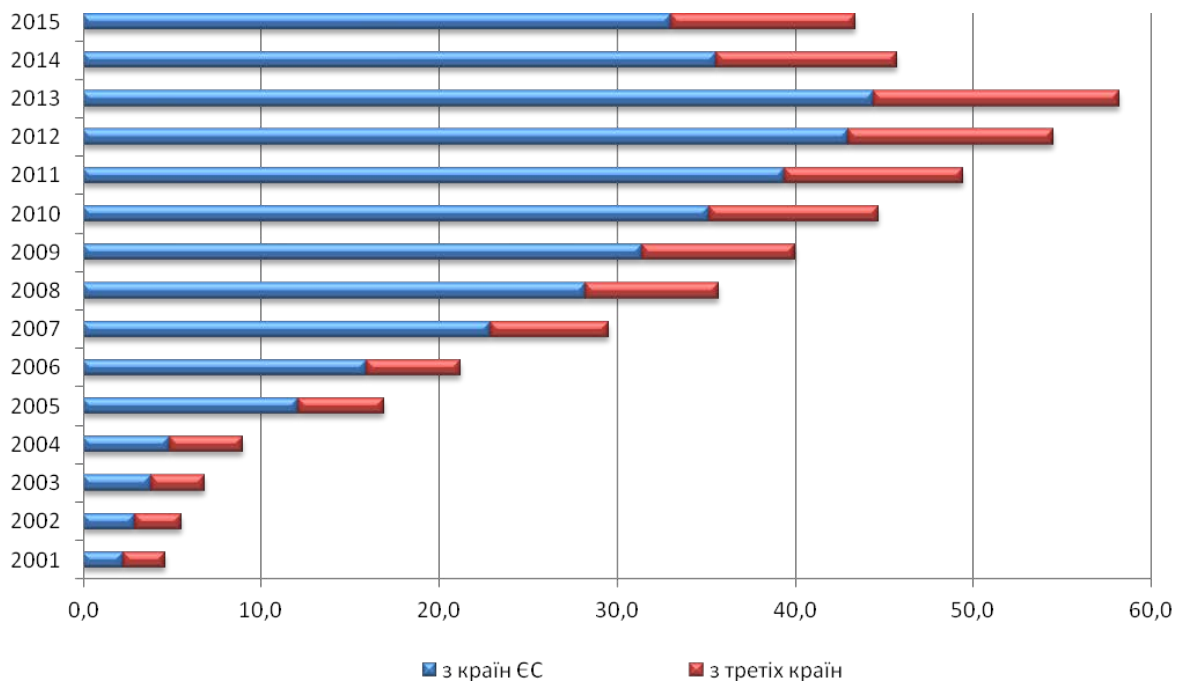
(млрд. дол. США)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ВСЬОГО	4,6	5,5	6,8	9,0	16,9	21,2	29,5	35,7	40,0	44,7	49,4	54,5	58,2	45,7	43,4
В т.ч. з країн ЄС	2,3	2,9	3,8	4,9	12,1	15,9	22,9	28,2	31,4	35,2	39,4	43,0	44,4	35,6	33,0
Питома вага країн ЄС, %	50,0	52,7	55,9	54,4	71,6	75,0	77,6	79,0	78,5	78,8	79,8	78,9	76,3	77,9	76,1

Діаграма 7

Динаміка надходження іноземних інвестицій в Україну, в тому числі з країн - членів ЄС у 2001 – 2015 рр.

(млрд. дол. США)

Відтік прямих іноземних інвестицій, здійснених країнами світу в українську економіку за період з 01.01.2015 по 31.12.2015 становить 2 373,4 млн.дол.США, в т.ч. з країн-членів Європейського Союзу - 2 550,1 млн.дол.США.

Основні країни-інвестори:

Кіпр - 11 744,9 млн.дол.США, (27,1% від загального обсягу ПІІ в економіку України або 35,5% від обсягу інвестицій з країн ЄС);

Нідерланди - 5 610,7 млн.дол.США (12,9% та 17,0% відповідно);

Німеччина - 5 414,3 млн.дол.США (12,5% та 16,4% відповідно);

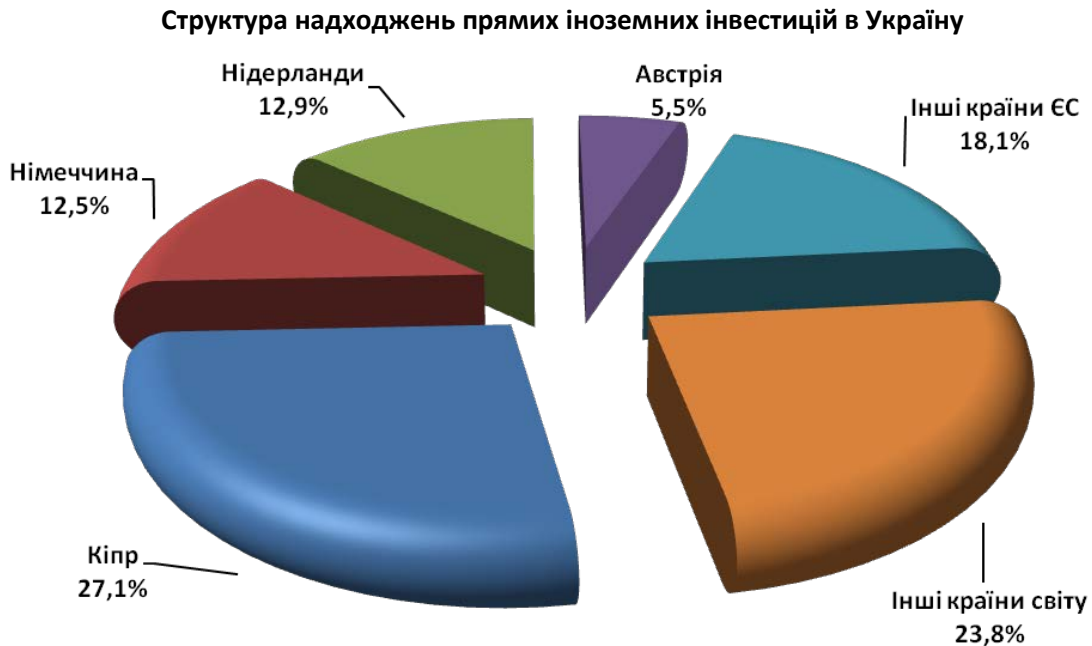
Австрія - 2 402,4 млн.дол.США (5,5% та 7,3% відповідно).

Кіпр, Нідерланди, Німеччина та Австрія є не лише найбільшими інвесторами серед країн ЄС, але входять і до десяти країн світу, що здійснюють найбільші за обсягами інвестиції в Україну, відповідно займають *перше, друге, третє та п'яте* місця.

⁵ у зв'язку з тим, що, за даними Держстату, прямі іноземні інвестиції в Україну з країн-членів ЄС надійшли не більше, ніж від 2 суб'єктів підприємництва, інформація щодо їх обсягу за видами економічної діяльності є конфіденційною згідно із законом України "Про державну статистику".

Найбільший приріст прямих іноземних інвестицій в економіку України із країн ЄС за період з 01.01.2015 по 31.12.2015 становить 391,6 млн.дол.США з Нідерландів, 32,2 млн.дол.США з Угорщини, 12,4 млн.дол.США з Болгарії. ть: 492,8 млн.дол.США з Нідерландів; 33,1 млн.дол.США з Угорщини; 15,8 млн.дол.США з Мальти.

Діаграма 8

Надходження прямих інвестицій з України до країн-членів ЄС⁶

Загальний обсяг прямих інвестицій з України станом на 31.12.2015 становить 6 210,0 млн.дол.США, в т.ч. до країн-членів Європейського Союзу* 5 969,2 млн.дол.США, що складає 96,1% від загального обсягу українських інвестицій, залучених до країн світу.

Основні країни-інвестування:

Кіпр – 5 817,6 млн.дол.США (93,7% від загального обсягу українських інвестицій або 97,5% від обсягу українських інвестицій до країн ЄС);

Латвія – 69,8 млн.дол.США (1,1% або 1,2% відповідно);

Польща – 50,1 млн.дол.США (0,8% та 0,8% відповідно);

Угорщина – 14,6 млн.дол.США (0,2% та 0,2% відповідно).

Діаграма 9

⁶ у зв'язку з тим, що, за даними Держкомстату, прямі інвестиції з України до деяких країн надійшли не більше, ніж від 2 суб'єктів підприємництва, інформація щодо їх обсягу за видами економічної діяльності є конфіденційною згідно із законом України "Про державну статистику".